

ANIMADVERSIONES

Rev.^{mi} Capituli Insignis Collegiatæ
Oppidi Gaudiani

AD NOVISSIMAS ALLEGATIONES

D. Præpositi Peroli

ET

D. Advocati Romani
pro Eò Scribentis.

Maxima illa, & propè dixerim Monarchica auctoritas, & potestas, quam sibi in Ecclesia, & Capitulo Gaudiani generaliter attribuit D. Præpositus Perolius pabulum fortè exercendi ingenia in Academiis præbere potest, non autem esse forensi praxi, & hodiernis Collegistarum moribus congrua.

Nulla siquidem cujuscumque Collegiatæ prima dignitas, sive Præpositus, sive alius, suscipitur quidquam *disponere* potest aut in ordine ad res Ecclesiæ, aut relativè ad jura Capituli, nisi comprehenso voto primæ Dignitatis interveniant vota majoris partis Capituli in unum congregati, in modum ut majori Capituli parte, & multo magis omnibus aliis Capitularibus in aliam absentibus Sententiam ab illa primæ Dignitatis, necesse habeat prima Dignitas aliorum Sententiæ omnino acquiescere, & parere. *Ursaja discept. Eccles. 23. p. 2. tom. 3. n. 43.* cum cujus sensu processit S. C. C., & docet quotidiana praxis.

Neque præmissam suppositam auctoritatem firmare valet propositio à D. Perolio nimis securè prolata, quod ipse sit Prælatas.

Etenim cum Prælationis subjectum sit ordinaria jurisdictio, & hæc duplex sit, alia nempe superior, quæ est Episcopi, qui solus de jure communi dicitur Prælatas; alia verò inferior, quæ potantur ii, qui jurisditionem exercent quasi Episcopalem; ut per eadem sermè verba tradit *Loter. de re Benef. lib. 1. quest. 16. n. 100. & seqq.*, cumque utraque jurisditione careat D. Perolius, hinc abusive tantum posset ipse appellari Prælatas. Et sanè ut in Allegationibus pro Capitulo notatum est, si D. Perolius in concursu non solum cum prima, sed cum qualibet alia Cathedralis Dignitate ex communi DD. sententiâ nequit antelationem prætere, quin immò præminencia debetur cuilibet

Cathedralis Dignitati, certè certius refultat ipsum non esse Prælatum; Prælati quippe, ut omnes norunt, & docet solus *Ferr. de Præcedentia quæst. 1. a n. 8. ad seqq.*, quamcumque Cathedralis Dignitatem in præminetia vincunt.

Utque evidentissimè agnoscat D. Adversarius, quod attentis hodiernis Italiz moribus illæ tantummodò Collegiatarum primæ Dignitatis Prælati dici possunt, quibus competit quasi Episcopalis jurisdictionis, illæ verò, quæ de consuetudine sunt de Capitulo, & admittit aliorum Canonorum in choro interveniunt, aliisque vacant cultum, atque servitium Ecclesie concernentibus cum participatione distributionum &c. in substantia sint Canonici sub nomine antiquarum dignitatum, quæ hodie ab Aula recesserunt, & sunt abusivæ, ac in sola punctionatione magis qualificati, non gravetur legere *Card. de Luc. de benef. disc. 46. num. 5. & 9.*, & de hac indubitata veritate certior fiet, undè ea, quæ ex asserta antiqua Ecclesie disciplina cum tanto labore cumulavit, inutiliter nostris temporibus in lætam adduci perspiciet: Certior quoque fiet quod idem *Card. de Luc.* quando in *disc. 30. de Canonicis* affirmavit primam Dignitatem in Collegiata esse Prælatum, locutus fuit de Collegiata exempta, & de prima Dignitate a Capitulo sejuncta, & quæ jura quasi Episcopalia habeat, ut notatum est in Allegationibus pro Capitulo n. 46.; namquam verò de prima Dignitate Episcopo subjecta, & cui jurisdictionis quasi Episcopalis non competat. Idque aded verum est, ut in Collegiis, & Ecclesiis Sæcularibus vix possibilis sit verificatio Prælatutz etiam in infimo gradu, ut docet *Card. Perr. ad Consta. 6. Alex. III. sect. 1. n. 1. & 2.* Hinc facile deprehendi potest utram vel ex antiquæ asserta disciplina, vel ex aliis cum tanto apparatu in adversaria Scriptura adductis rectè inferatur primam Dignitatem in Collegiatis esse Prælatum, quia si ita esset omnes Collegiatarum primæ Dignitates forent Prælati, & jurisdictione quasi Episcopali potirentur.

His ita generaliter constitutis deveniendo ad præcisa merita causæ, lætantur DD. Canonici Gaudiani quod D. Præpositus, ac D. Advocatus Romanus pro ed scribens totis viribus hocquæ impugnatam inmemorabilem, vel saltem plusquam centenariam Præfecti Capituli existentiam in Capitulo Gaudiani, nunc tandem libenter admittat, & ut aded longævæ existentie ejusdem Præfecti efficaciam effugiat, asserere non dubitet ex eà non inferri, quod Capituli Præfectus jus habuerit illud convocandi, illud unquam convocaverit, aut in eod præsiderit; sed ad eum finem tantummodo fuerit institutus, ut schedulis subscriberet.

Istæz idiomatis mutatio ex se sola apta est ostendere malum jus, quod sovet D. Præpositus, fortius verò si consideretur ipsum nomen Præfecti Capituli satis superque demonstrare jus, quod ipsi inest, præsidendi, & convocandi Capitulum, eodem prioris modo, quo Præfectus Sacristie ad ipsam regendam constituitur, & Præfectus chori, ut choro præsideat. *Scarfanton. ad Cecoper. lib. 2. Tit. 5. n. 2.*, hancque veritatem pluries in actis, signanter in illis primæ instantiæ admisit D. Perolius, & fatendo quod *Præfectus Capituli ided instituitur ut Capitulum convocetur*, sic enim legitur in ejus replicationibus diei 18. Maji 1767. §. *Ut hoc versus finem*, & præcisè petendo ut ordinaretur jus

con-

convocandi, & præsidentis Capitulo ad se spectare, & proinde prohiberi ne impoliterum deveniretur ad electionem, & deputationem Præsfecti Capituli, ut legere est in prima citatione & petitione sub respectivis diebus 15. Martii, & 8. Aprilis 1766., tantum h vero distat, ut ab existentia Præsfecti Capituli rectè non inferatur ad jus illud convocandi, & præsidentis.

Abste propterea, & longè abste novissimè excogitatum inventum, quod Præsfectus Capituli ad eum finem fuerit in Gaudiani Ecclesia institutus, ut se se schedulis subscriberet.

Hæc utique subscriptio a Concil. Provinc. IV. Tit. de distributionibus demandata fuit tam Præsfecto Capituli, quam Præsfecto Chori, & Punctatoribus, sed præsupponendo in eorum respectivo munere jam existentes hos Officiales, non autem eorum electionem injungendo ad finem signandi schedulas. Sicut enim nemo dixerit ex ista Concilii Provincialis ordinatione munus præcipuum aut Præsfecti Chori, aut Punctatorum in ed consistere, ut schedulas subscriberent, non autem ut respectivè Choro præsideat, & absentias notent, ita absolum est dicere per ipsam ordinationem, munus Præsfecti Capituli restringi ad easdem subscriptiones, ita ut ejus officium in subscriptionibus præcisè consistat.

Rursus non ne in iis Collegiatis Dicecesis Novariensis, in quibus a Capitulo fit electio Præsfecti Capituli, signanter in finitimà Insulâ S. Julii ea electio fit ut Capitulum Præsfectus convocet, eique præsideat, & de facto tale munus etiam ex adversaria confessione in illis exercet? Cur ergo idem affirmandum non sit de Præsfecto hucusque electo in Capitulo Gaudiani? Tritum enim est observantiam, & praxim finitimorum locorum, & Ecclesiarum, tamquam interpretativam maxime esse attendendam. *Riminald. jun. Conf. 257. n. 28. Card. de Luc. de Feud. disp. 51. n. 7.*

Sed ut quid in hoc terminus tempus, quando in rei veritate tam in prima, quam in hac secunda instantia maximè conatus D. Perolii in alio non steterunt, quam in prætensione vindicandi contra Capitulum assertum jus convocandi, & in declamando sibi venienti ex propria persona non potuisse officere negligentiam, & factum cujuslibet Antecessoris! Præsfecto si electio Capitularis Præsfecti ad unicum nunc ab adverso meditatam finem schedulis subscriberendi (& de quo nunc ipse D. Adversarius dicit se nihil curare) in Capitulo Gaudiani facta fuisset, si Capitulo Præsfectus non fuisset electus, ut illud convocaret, eique præsidet, si Capitulum non convocasset, eidemque non præsedisset, ad quid intervissent tot D. Præpositi lamentationes, declamationes, & allegationes? cur ante institutam in petitorio hanc causam D. Præpositus iudicio possessorio in favorem Capituli renunciasset, ut haberet in ejus allegatione tertia §. *Planè multum profecerunt ibi. Quandoquidem non sumus hodie in iudicio possessorio cui a nobis in actis renunciatum est.* Agnovit ergo D. Præpositus Capitulum convocaret, agnovit idem in Ecclesia Gaudiani extitisse, ut Capitulum convocaret, agnovit eum de facto Capitulum convocasse, eidemque præsedisse, consequenter cum nunc amplius non controvertatur existentia Capitularis Præsfecti per centenariam, & ultra, & quidem quin consistet

de initio ejusmodi existentiz, & absque eo quod probaverit D. Perolius tam longævo tempore illam Præpositum Capitulum convocasse, neque controversi potest quod DD. Canonici, & Capitulum sui favore allegare possint quemcumque titulum de mundo meliorem, ut in prima inspectione antecedentium allegationum per auctoritates incavillabiles firmatum fuit.

In iisdem antecedentibus allegationibus, ut DD. Canonici plenius satisfacerent oppositionibus D. Præpositi ad secundam descenderunt inspectionem in qua demonstrarunt, quod materia de qua queritur sit materia consuetudinis, & sic quod ad excludendam D. Adversantis prætensionem superabundet consuevisse Capitulum per spatium 40. annorum eligere Capitularem Præfectum absque onere ullum aliud requisitum probandi.

Modò dicta conclusio obstrinxit nimium D. Perolium, qui cum ex una parte factum ex publicis documentis sciatens impugnare nequiverit, & ex alia pro eo quod jus respicit cum auctoritates per DD. Canonicos indicatz fuerint admodum punctuales, idcirco aliquas saltem ex iis, quæ firmant potestatem convocandi Capitulum esse de jure Capituli uti Collegii, & ab eodem Capitulo dependentem, taliter ut qui convocat, convocet nomine Capituli, cavillare non metuit, & ad sui libitum interpretari conatur. At enim eas auctoritates intelligendas esse, ubi prima Dignitas absit, tunc quippe concedit validam esse consuetudinem convocandi Capitulum per Canonicum a Capitulo deputatum, eà ratione, quia tali casu totum jus regressum ad Collegium, non verò auctoritates intelligi posse in concursu cum prima Dignitate, & eà præsentem, quia tunc independentem a jure Capituli convocatio primæ Dignitati debetur, eamque prima Dignitas non ex jure Capituli sed proprio explet.

*Fallitur tamen, & maxime fallitur D. Præpositus. Etenim retinendum est, quod inter auctoritates à DD. Canonicis allegatas reperitur auctoritas Pison. Discept. Eccl. 23. n. 20. qui expressè ait Decanum (erat iste prima Dignitas, cui de jure, immò & de consuetudine spectabat Capitulum convocare, ut legere est in principio disceptationis) uti Capituli Caput convocare Capitulum nomine Capituli, & jus taliter convocandi, esse jus Capituli uti Collegii. Inter easdem auctoritates reperitur auctoritas Scarfontan. lib. 2. tit. 3. in animadversion. n. 1. 2. 3. 4.; qui apertissimè asserit & præsentiam spectare ad primam dignitatem nomine tamen Capituli, & posse de consuetudine præsentiam spectare ad alium à Capitulo deputatum, qui eam potestatem nomine Capituli exerceat etiam in concursu cum prima dignitate. Inter easdem auctoritates allata fuit illa Loter. de re benef. lib. 1. quest. 16. ubi postquam n. 69. animadvertit jus præsentiam non radicari in persona aliqua singulari, sed in Capitulo, unde diffinit in unum, vel plures pro diversitate munerum, tandem n. 92. hæc habet — *Atque ex his factis tuto concludi potest in collocanda hac præsentia in persona aliqua sive IN PERPETUUM, sive ad tempus cujusque Ecclesie consuetudinem servari oportere, neque aliter exigi præscriptionem.* Constat itaque etiam Loter. ejus esse lententiz, quod jus de quo queritur sit jus Capituli, quodque ab eo in quamcumque personam præ-*

presidentem diffluat, & quod propter hoc ipsum consuetudo alium deputandi vigere possit etiam in concursu cum prima dignitate, quia si in solo casu absentie primæ dignitatis, ut malè opinatur D. Perolius in alio collocari posset, verificaretur quidem quod collocari posset ad tempus, non autem in perpetuum. Ex quibus facile erit Illustris, & Reverendis. D. Judici Metropolitanano colligere an verum dixerit tam D. Perolius, quam D. Advocatus pro eò scribens, quando affirmarunt Doctrinas à DD. Canonicis Gaudiani allegatas loqui tantummodò in casu absentie primæ dignitatis.

Verum quidem est, quod *decis. 28. Dunozett. Sen. & Cecoper.* pariter à DD. Canonicis adductæ loquuntur in casu absentie primæ dignitatis, sed id contingit quia tam in *Seguntina* de qua agit *Dunozett.*, quam in eà de qua tractat *Cecoper.* consuetudo deputandi vigeat tantummodò in casu absentie dictæ dignitatis. Ceterum ratio per eandem auctoritates allata, quod convocatio, & presidentia sit de jure Capituli æque adaptatur casui, quo consuetudo vigeat absente prima dignitate, quam casui, quo vigeat ipsa præsentem; Idque mirificè comprobatur ne dum quia ea ratio simpliciter, & absolute profertur, absque eo quod aut *Dunozett.* aut *Cecoper.* unquam somniaverit assignare in causam eorum dicti propositionem unicè ex adversa cervice procedentem, quod absente prima dignitate totum jus regrediatur ad Collegium; verum etiam quia *Cecoper.* attribuit primæ dignitati in Collegiatis jus coadunandi Collegium, & ipsa absente eandem potestatem transfundi in secundam dignitatem, vel vetustiorum Canonicum asserit, & immediate subjungit nisi hæc facultas (notetur quod ex *Cecoper.* facultas competens secundæ dignitati in absentia primæ est eadem cum facultate competente primæ dignitati) de jure speciali, vel consuetudine ad alium spectet; Unde *ly jure speciali, vel consuetudine* æque afficit secundam dignitatem, ac primam. Decisio autem *Dunozett.* affirmat jus presidenti radicaliter residere in Capitulo, & ab ipso tamquam à fonte in Presidentem promanare, quod certè manifestè indicat presidentiam simpliciter, & absolute esse de jure Capituli: Immo ubi etiam sustineri posset, quod prima dignitate absente jus presidenti regrederetur ad Capitulum, ex hoc ipso resultaret presidentiam esse originaliter de jure Capituli; cum ad Capitulum regredi non possit id quod antè apud ipsum non fuit, & si priùs penes Capitulum fuit, ergo in primam dignitatem à Capitulo devenit: hinc quocumque se verat D. Perolius, semper fateri debebit jus presidenti de jure Capituli esse.

Rursum totum fundamentum super quo ejus machinam construxit D. Præpositus in eò versatur, quod convocatio Capituli de jure spectat ad primam dignitatem. Hinc cum pariformiter eadem convocatio de jure spectet ad secundam dignitatem, & sic successivè prima dignitate absente quando sumus in Collegiis Ecclesiasticis, ut communiter docent Canonistæ *Vivian. de jurep. part. 2. lib. 8. cap. 3. n. 3. Rot. Rom. rec. dec. 196. n. 2. part. 9. tom. 1.* cæterisque relatis *Cecoper.* apud *Scarfaum. lib. 4. tit. 1. n. 40. & 41.*, si non obstantè juris dis-

positione tribuente convocacionem secundæ dignitati in absentia primæ introduci potest consuetudo, ut Capitulum per alium a Capitulo deputatum convocetur, cur idem dici non debet in contraria cum prima dignitate?

Nec oppositum convincit decisio coram Rezzonico ab adverso adedè magnificata, quæ impressa reperitur post *Sorfontan. decis. 9. tom. 3.* Inibi siquidem ut adnotarunt DD. Canonici in antecedentibus allegationibus n. 42. controversia erat an convocatio facta a dignitate, quæ sit caput universitatis ita constitueret vocatos in contumacia, ut etiam non intervenientibus post factam convocacionem duabus ex tribus partibus totius Collegii, tota potentia universitatis consolidaretur in solis individuis intervenientibus, & actus electionis, sed presentationis ad Præposituram de qua ibidem agebatur, esset firmus, & validus, quæ controversia fuit affirmativè resoluta.

Ad sternendam viam huic affirmativæ resolutioni duas protulit propositiones Extensor Decisionis. Altera fuit, quod ubi in Collegio adest dignitas, quæ sit caput Collegii, sive agatur de Collegio Ecclesiastico, sive Seculari, convocatio debita est ipsi dignitati, nec est necesse, quod convocatio fiat a duabus Collegii partibus, aut quod duas partes interveniant post convocacionem, ad hoc ut deliberatio in congregatione suam sortiatur effectum. Altera vero, quod ubi Collegium dignitatem non habeat, tunc exigitur ut convocatio fiat a duabus Collegii partibus, nec sufficit quod fiat ab antiquiore Collegii. Hæc secunda propositio procedere quidem potest ubi agatur de Collegio Seculari (prout erat illud de quo agit decisio) ex opinione Legistarum, non verò de Collegio Ecclesiastico, in quo si Collegium dignitate careat juxta Canonitarum sententiam convocatio ad antiquiorem pertinet. *Felin. in cap. cum omnes de constit. sub n. 35. Lambertin. de Jure patr. lib. 2. part. 2. q. 2. art. 22. vers. declara tertio hanc tertiam conclusionem, & vers. restringe hanc declarationem, Vivian. d. p. 2. lib. 8. cap. 3. n. 3.*, & ita intelligi debet memorata decisio coram Rezzonico, quia in comprobationem ejus assumpti has præcitas tres auctoritates ita distinguentes adducit: Undè cum casus noster sit de Capitulo Ecclesiastico, si caput in eò non existeret, de jure, & alio non docto antiquior convocare deberet, & sic non applicaretur secunda propositio in decisione firmata, quod convocatio fieri deberet à duabus ex tribus Capituli partibus, & sic contuit propositio à D. Perolio confecta, quod alio non docto in hoc casu convocatio de jure non spectaret ad antiquiorem, sed omninò spectaret ad Capitulum à quo propterea induci valeat consuetudo convocandi per alium. Quo autem ad primam propositionem in decisione contentam, scilicet quod existente Capite Capituli ad ipsum de jure spectet convocatio, nil novi adducit decisio illa, sed conclusionem ab omnibus admissam, desumptam ex *cap. 1. de majoris. & obed.* Hæc autem conclusio non repugnat cum altera pariter communiter admissa, quod quando Caput Capituli (ad quod alio non docto de jure spectat convocatio) Capitulum convocat, illud convocet nomine Capituli, & exerceat actum radicaliter fundatum in jure Capituli, & ab ipso dependentem, minus repugnat cum altera, quod de consuetudine convocatio possit ad alium pertinere, quam

quam ad primam dignitatem. Et in rei veritate cum ad has inspectiones examinandas, quæ erant omnino extraneæ a puncto illius controversiæ non descendat decisio coram Rezzonico, frustra ab eâ decisione præsidium sibi querit D. Perolius. Quod ut manifestissimè innoteat (& ex hoc quolibet amaritudo adversaria cessabit) sicuti inconcussa est regula, quod convocatio Capituli spectat ad eum, cui de jure, vel de consuetudine, quæ regula generalitèr, indefinitè, & absque ulla distinctione, aut restrictione passim admittitur, quamvis agatur de Capitulo habente primam dignitatem, & caput Capituli, cui de jure, & alio non docto convocatio pertineret, *Vanespen. p. 1. tit. 7. cap. 3. n. 14. §. sed quia*, & post innumeros *Card. Petr. ad constit. 1. D. Leonis Magni sect. 2. per tot. n. 46.*, *Scarfontan. ad Cæoper. lib. 4. tit. 1. in animadversion. n. 12. ibi -- Potest tamen hujusmodi jus convocandi Capitulum spectare ad Decanum, vel alium de Capitulo statuto, vel consuetudine, ut evenit in Ecclesia Lucana, in qua convocatio, & præsentia in Capitulo spectat ad Canonicum nuncupatum interiorem Sacristam.* Et fortè clarius n. 20. ibi -- *Quamvis, ut diximus convocatio Capituli spectet ad illius caput, sive ad alium juxta consuetudinem*; Ita si decisio coram Rezzonico intelligenda foret, prout contorquendo ejus sensum insinuare tentat D. Perolius, quod de consuetudine potest spectare convocatio ad alium in solo casu absentis primæ dignitatis, vel deleri deberet ab omnibus libris superius enunciata generalissima, & indefinita regula, vel affirmari quod decisio in eâ parte contra omnium Canonitarum sententiam processerit.

Consuetudinem in Capitulo Gaudiani convocandi Capitulum per Canonicum in Capitulo Præfectum deputatum amplius impugnare nequiescit D. Advocatus pro D. Perolio scribens, destitutam saltem requisita actuum frequentia inculcat; quandoquidem eam obtinuisse tantummodo sub Præpositis Manino, & Rera, & sic duobus tantummodo actibus sussultam affirmat, prout & super hac ipsa consuetudine nunquam ab illis Præpositis ullam litem motam fuisse contra Capitulum, cum cæteroque necesse foret eam fuisse canonizatam in contradictorio judicio, eò quia consuetudo ejusmodi est juri contraria, unde probari debet cum qualitate coactiva.

Mirabile, & profus inauditum hucusque in foro est, quod numerus actuum, & eorum frequentia a numero, & pluralitate Præpositorum desumi velit. Certant quidem inter se DD. an duo, an plures actus requirantur ad hoc, ut introducta dici valeat consuetudo, sed nemo ex DD. unquam somniavit quod actuum pluralitas ex pluralitate Personarum commensuratur.

Porro ubi etiam sub solis Præpositis Manino, & Rera controversa consuetudo vixisset, nonne Maninus jam ab anno 1648. Præpositus erat Ecclesiæ Collegiæ Gaudiani, & in Præpositura perduravit usque ad annum 1712. Rera verò ab anno 1712. usque ad annum 1760.? Enumerentur nunc actus tantummodo electionum factarum sub Præposito Rera de respectivis Canonicis in Præfectos a Capitulo deputatis, & invenietur tot fuisse actus electionum, quor sunt anni ab illis 1712. ad alium 1760.; Imò, & quolibet ex his annis tot fuisse

fuisse actus per respectivos Capituli Praefectos exercitos in convocando Capitulo, quot Capitulares Congregationes singulo quoque anno habitae sunt; & hisce instantibus non erit opus recurrere ad Coadjuvum Conjectorem pro dignoscendo an consuetudo, de qua agitur sit iustifulta tantummodo duplici actu, an potius stipata sit plurimum, & plurium actuum frequentia.

Progrediendo nunc ad examinandum an sit necessaria consuetudinis canonizatio in contradictorio iudicio, non subsistit in prius Fundamentum D. Advocati Romani quod consuetudini deputandi Praefectum Capitularem jus resistat; cum imò tam ex eo quod convocatio est de iure Capituli, & a quocumque explicari contingat explicatio sit nomine Capituli; tam ex eo quod praesens questio non sit inter D. Praepositum, & aliquem Canonicum, qui iure suo particulari convocationem praetendat, sed questio versetur inter D. Praepositum, & Capitulum, cui indubitanter cedere debet D. Praepositus, cum universitas vincat singulos, quam ex eo quod circa Personam, cui competere possit convocatio jus consuetudini deferat, eadem consuetudo rationabilis censenda sit, nec ullam habeat juris resistentiam, maxime cum non consistat ex fundatione Ecclesiae Collegiatae Gaudiani quidquam cautum fuisse in ordine ad convocationem ut late in antecedentibus allegationibus: Proinde corrumpente fundamento adversario resistentiae juris, corrumpit & necessitas canonizationis in iudicio contradictorio.

Secundo transmissio per modum falsissimae hypothesis quod consuetudo haec haberet juris resistentiam, in quaestione per DD. agitata an ad sustinendam consuetudinem requiratur eam obtinuisse in iudicio contradictorio, dissidentes opiniones sic communiter conciliantur, ut opinio ceteroquin minus vera eorum qui volunt eam debere obtineri in contradictorio iudicio, procedat in actibus judicialibus, alia vero opinio, quae hanc qualitatem non requirit, procedat in actibus extra judicialibus, ut ex Bald., & Viv. tradit Mascard. de probation. tom. 1. conclus. 427. in fin., & ex aliis in terminis praecedentiae Ferr. de praeced. quest. 18. n. 21., idcirco cum consuetudo, de qua queritur non versetur circa actus judiciales, neque requiritur, quod sit in iudicio contradictorio obrenta.

Tertio in proposito notanda sunt aurea verba laudat. Ferr. loc. prox. cit. — Sed haec qualiter parum proderit in quaestione praecedentiae; nam si contingat intra Communis aetatem, & ipsi auctoriter praecedentiam ejus auctoritas iudicium erit contradictorium, nec aliud requirendum: ET IDEM SI QUÆSTIO CUM PERSONA SINGULARI CONTINGAT PRÆCEDENTIAE PUNCTUM APPROBANTE. Sed sic est quod indubitanter tam Rera, quam Maninus electiones Capitalaris Praefecti expressè approbaverunt, cum & ipsi ad eas electiones, unanimiter cum Canonicis devenerint, ut ex continuis actibus electionum a D. moderno Praeposito admittis: frustra igitur opponitur deficientia ejusmodi asserti requisiti.

Quarto denique proprio sese ligone percutit D. Advocatus Romanus, dum ait idem esse Capitalium in possessione convocandi per ejus Capitularem Praefectum, quia Praepositi Maninus, & Rera siluerunt,

& fortè quia ignoratum sibi competere prerogativam convocandi. Quandoquidem ita ratiocinando admittit prefatus D. Advocatus favore Capituli possessionem plusquam centenariam, ex quo Maninus ut dictum est usque de anno 1648. erat Præpositus, & Rera ejus immediatus Successor in Præpositura perduravit usque ad annum 1760.; qua centenaria attenda de nullo requisito fieri potest questio, cum centenaria faciat verum omne, quod est possibile, & omnia intervenire, quæ sunt necessaria, neque in ea est necessaria probatio qualitatis coactivæ, aut eidem applicari potest regala materis facultativæ, ut hæc omnia parcendo labori transcribendi auctoritates cum inutili repletione cartarum recognosci possunt latius disculsa apud Urceol. decis. Florent. 29. & n. 1. Palm. nep. allegation. 103. n. 69. 70. Piton. de controvers. Patron. alleg. 59. n. 57. Ursaja discept. 41. n. 95. tom. 8. p. 1.

Quoad reliqua se se remittunt DD. Canonici ad jam scripta in prioribus allegationibus, ex quibus aliter si quæ sunt objectiones D. Advocati Romani dissolutæ conspiciuntur.

Tempus nunc est, ut postquam examinata est D. Advocati Romani allegatio, examinetur quoque novissimè à D. Præposito transmissa scriptura, in qua desperans ipse de omnibus tam lato calamo in suis antecedentibus allegationibus cumulatis se se restringit ad unicum punctum, quod monstruosum sit, ac rationi naturali repugnans, ut ab alio, quam à Præposito Capitulum convocetur. Meum ergo erit hæc vanissimam objectionem paulo diffusius, quam in allegationibus actum est, omnimò dissolvere, & profigare demonstrando, quod ad fundandam in hac parte D. Præpositi intentionem non interit aut assertio quod ipse sit Prælati, aut quod habeat jurisdictionem in Canonicos, aut expressio in Bullis ejus collationis contenta *« etiamsi cura jurisdictionalis imminet, aut tandem quod sit Caput Capituli, prædicit recoquendo toties costam crambem iterum acque iterum hæc omnia repetit idem D. Præpositus.*

Jam notatum est supra ex *Leter.* prælationis subjectum esse jurisdictionem ordinariam, vel superiorem, ut est illa Episcopi, vel inferiorem, ut est illa inferiorum Prælatorum. Notatum quoque est ex *Card. Petri inferiorum Prælatorum triplicem speciem esse, & quàmlibet secum ferentem exemptionem à jurisdictione Episcopi Peronarum, in quas ejusmodi Prælati habent jurisdictionem, quod firmat etiam Card. de Luc. in suo opere del Vescovo Pratico cap. 35. Cum itaque non doceatur de exemptione Capituli Illustris, & Reverendissimi D. Novariæ Episcopi, non est cur gloriatur D. Perolius aut de illa Prælatura, aut de sibi competente jurisdictione in Gaudiani Capitulum.*

Neque fidat D. Præpositus in verbis Provincialis Synodi *Aquisgranen.* anno 816. celebratæ, ex quibus deducere vellet ipsam nomenclaturam Præpositi importare Prælaturam, & jurisdictionem. Quandoquidem antiquitus Præpositi creabantur, ut in absentia Episcopi Ecclesiam regerent, & jure Episcopi Vicario, veluti ejus officiales

de facto regebant; nunc verò soli Episcopi, & in eorum supplementum Vicarii Generales hanc curam habent, nisi à Summo Pontifice mediante expressa exemptione aliis concedatur, ut ex relatissimis auctoritatibus *Card. Petr., & Card. de Luc.* aperte scaturit, & antè hos dignissimos Purpuratos scriptum reliquit *Molan. de Canonicis lib. 2. cap. 4.*, ubi facta prius mentione Aquisgranen. Synodi, relatisque illdem verbis in contrarium adductis hæc habet -- *TUNC PRÆPOSITURA ERAT OFFICIUM, NUNC EST BENEFICIUM, TUNC ERAT OBEDIENTIA, NUNC EST DIGNITAS, TUNC ERAT MAGISTERIUM, ET MINISTERIUM, NUNC EST NUDI FERÈ NOMINIS PRÆLATURA -- TUNC PRÆPOSITUS EPISCOPI VICE PRÆERAT CANONICIS, NUNC PER EXEMPTIONES, ET CONTRARIAS CONSUETUDINES OMNIS ILLA AUCTORITAS SUBLATA EST -- UT SI NOSTROS AD PRISCOS ILLOS CONFERAMUS PRÆPOSITOS NIHIL FERÈ ALIUD VIDEMUR RESERVASSE, QUAM UMBRAM QUAMDAM VETERIS PRÆPOSITURÆ -- SED QUOAD REGIMEN CANONICORUM, ET CURAM ANIMARUM CAPITULI, UNDE PRIMITUS DICTI SUNT PRÆPOSITI PRORSUS EMORTUA, ET EXTINGTA EST VETUS ECCLESIASTICA DISCIPLINA.* Hactenus Molanus.

Minus fidat D. Præpositus in expressione, quæ legitur in Bullis ejus provisionis -- *etiamsi cura jurisdictionalis imminet.* Talis quippe expressio de formulario in provisionibus quarumcumque Præpositurarum adjecti solita potest quidem operari, ut si de facto talis cura imminet, salvetur provisio à subreptione propter non expressam qualitatem Beneficii necessario exprimendam juxta præscriptum Regule 57. Cancellaria Apostolicæ; sed ex modòdicta adjectione inferri nequit, quod verè, & realiter Beneficio, de quo fit provisio cura jurisdictionalis imminet. Et sanè illa dictio *etiamsi* æquè determinat *ly & ad illam quis consueverit per electionem assumi*, quam *ly tique cura jurisdictionalis imminet*, quam *ly & super eà in petitorio, vel possessoria inter aliquos sit penderet indecisa*: Et tamen nemo affirmabit quod ex prima, & tertia istarum expressionum certè inferatur consuevisse quempiam ad Præposituram Gandiani per electionem assumi, & super eadem Præpositura, quando D. Petrus obtinuit de eà provideri aliquam litem adfuisse, quæ indecisa tunc penderet, nisi aliunde de hisce constet, unde pariformiter dicendum est de intermedia expressione in ordine ad curam jurisdictionalem, quæ ubi aliudè inesse Præposituræ non probetur, illius probatio desumi nequit a dictione *etiamsi*, quæ de sui natura nihil certè ponit in esse. Quomodo autem desumi poterit hæc probatio si veritas fiat in oppositum? Porro cum Cura jurisdictionalis sit potestas ejiendi, & recipiendi in Ecclesiam, visitandi, corrigendi, & puniendi excessus mediante excommunicatione, vel interdicto *Fagnan. in Cap. In Ecclesiis n. 2. de Capell. Monacor. Loter. de re Benef. lib. 1. quest. 20. n. 20.* cum hæc potestas vix reperiri possit in eà Dignitate, quæ sit à Capitulo distincta, & quæ Prælati figuram faciat, non autem in eà Dignitate, quæ sit de Capitulo, cum hoc

hoc casu ejus Possessor nullam jurisdictionem habere possit in illos qui sunt de Capitulo, sed ipsa solida maneat, & resideat apud Episcopum, ut in terminis monet *Loser. dicta quest. 20. n. 22.* in cujus verbis toties juravit D. Perolius; consequens est ut existente Præpositura Gaudiani de Capitulo, Præpositus omnino careat cura jurisdictionali: & si exercitium talis suppositæ curæ attentari vellet à D. Perolio, non solum omnium admirationem provocaret, non solum DD. Canonicos haberet contradictores, verum etiam pro hoc attentato ultricem, & punitricem haberet Ecclesiasticam Novariensem Curiam; eodem prorsus modo, quo in quemlibet alium Præpositum similia perpetrantem justissimè animadverteret respectivus Ordinarius illius Diocesis, in qua ille Præpositus existeret.

Ex quibus absque ulla mentis contorsione quisque percipit, quod illa monstruositas, quam ex Prælatura, & Jurisdictione in Capitulum deducere vellet D. Præpositus, cessat ad ipso, quod ruit præsuppositum Prælaturæ, & jurisdictionis. Hinc reducitur omnis adversaria insistentia ad unicum punctum, quod D. Præpositus sit Capituli caput, prout ipse dicit jam fuisse confessor DD. Canonicos media attestatione facta favore D. Præpositi Burgimanerii.

Pro removenda hac ultima insistentia non est opus, ut DD. Canonici sese defendant ex vulgata conclusione, quod confessio maximè extrajudicialis ad alium finem, & favore alicujus personæ emissa, & quidem merè testificando, non probet favore alterius personæ. Sit D. Præpositus Capituli Gaudiani Caput: Nonne in allegationibus dictum est duplicem adesse capituli speciem, principalis alteram, quæ est Episcopii, vel alterius habentis jurisdictionem quasi Episcopalem, qui habeat Canonicos sibi subditos; alteram verò numeralis, prout est Præpositus in Collegiatis, qui non habet Canonicos sibi subditos, cuique multo minus competit ulla jurisdicctio in Capitulum; cum inmodò & ipse Præpositus sit de Capitulo, vixque dici possit membrum nobilissimum habentis tantummodo quoad singulos Canonicos eam præminentiam, quam habet frater major respectu minorum, & hæc propositiones firmate fuerunt auctoritate *Cecoper.* apud *Scarfontan.* lib. 4. tit. 1. a n. 8. ad plur. seqq., ubi innumeri reperiuntur concordantes, auctoritate quoque *Piron. discept. 44.*, auctoritate *Ursinæ tom. 2. part. 1. discept. 2. a n. 41. ad n. 45.*, quibus addi debet idem *Ursinæ tom. 3. p. 2. discept. 23. n. 44. & 45.*, nec non *tom. 5. p. 2. discept. 18. n. 27.* Et quoties prima dignitas in Collegiata & ipsa Capitulum constituit, non Superioris, aut Prælati personam gerere potest, sed est pars homogenea, & ejusdem speciei cum aliis membris, aliàs uti Prælati intrinsecè Capitulum non faceret, *Rot. Rom. rec. decis. 300. n. 4. 5. part. 12.*, quod est conforme traditis per *Loser. jam citus. quest. 20. n. 22.*, & praxi Cancellariæ Apostolicæ, quæ reservando principalem dignitatem in Collegiata juxta Regulam quartam appellatione dignitatis eam reservat, quæ est de Capitulo, non autem aliam si dedit, quæ Prælati figuram faciat, ut ex *Cord. de Luc. notat Rigaur.* ad eandem Regulam quartam §. 2. n. 4. & 5., & proinde cum D. Præpositus sit caput secundæ speciei, scilicet numerale nulla adesse potest deformitas, nulla repugnantia rationi naturali, quod alius à Ca-

pitulo deputatus Capitulum convocet ex rationibus in antecedentibus, & in præsentibus allegationibus adductis; Primo, quia hoc casu iste Canonicus non convocatur jure proprio, & particulari, sed tanquam representans totum Capitulum, quod certè majus est D. Præposito, nedum ex quo Universitas vincit singulos, sed etiam ex quo D. Præpositus à Capitulo punctatur, & mulctatur ob ejus absentiam *Ror. Rom. d. decis. 300. n. 9. & 17.* Secundo quia convocatio est de jure Capituli, unde Capitulum per Statutum, aut consuetudinem inducere potest ut ab alio, quam à prima dignitate Capitulum convocetur. Tertio quia jus defert huic consuetudini. Quarto quia consuetudo isthæc non postposita in omnibus D. Præposito Præfecto Capitulo.

Non relevant proinde adversaria omnino paralogistica ratiocinia, nempe quod non debeamus ludere in verbis, quando de veritate rei constat, scilicet quod Caput est numerale est caput jurisdictionale. Hoc enim pugnat cum relatis auctoritatibus, quæ dum affirmant Præpositum esse Caput numerale, propter hoc ipsum affirmant non habere Canonicos sibi subiectos, nullamque in eos jurisdictionem exercere posse, quando ex opposito loquendo de Capite principali, proit est Episcopus, aut alius quasi Episcopalem jurisdictionem habens ipsi tribuunt jurisdictionalem in Canonicos potestatem, nec ulla erit reperibilis auctoritas, quæ in ordine ad Caput numerale asserat esse lumini naturali, aut rationi contrarium, si Capitulo convocatio non ab ipso fiat, sed ab alio à Capitulo deputato: quin immò punctualissimè à DD. Canonicis adductæ sunt auctoritates, quæ in concursu primæ dignitatis in Collegiatis (quæ certè semper est Caput numerale) expressissimè sustinent posse de consuetudine invocationem Capituli ad alium spectare. Non est itaque ludere in verbis distinguere Caput principale à numerali, sed est realem adducere inter unum, & aliud differentiam, & quidem substantialissimam relativè ad punctum præsentis controversiæ.

Reponit tamen D. Perolius quod in Ereptione Collegiatarum ex formula tradita per *Pyrr. Corrad.* inter cætera solet apponi — *Pro uno Præposito, qui ipsius Ecclesie Caput existat*, immò quod ex nonnullis Rote Decisionibus unum ex Collegiatarum signis sit quando ibi adest prima Dignitas tanquam Caput, & Canonici uti membra.

Verumtamen neque in formula ereptionis Collegiatarum dicitur quodnam caput sit prima dignitas, an principale, an numerale, & certè non nisi de numerali intelligi potest, tam ex superius latè traditis, quam ex præcisè in his terminis auctoritate *Piron. d. discip. 44. n. 3., & Ursaja tom. 3. p. 2. discip. 23. n. 45.*, qui eam formulam *Ecclesie Caput existat* intelligunt de Capite numerali, neque ex eò quod Signum Collegiatarum sit adeste ibi primam dignitatem, uti Caput, & Canonicos, uti membra rectè argui potest hanc dignitatem habere jurisdictionem in Capitulum, & Canonicos. Dupliciter enim Caput potest habere relationem ad Capitulum, & Canonicos uti membra; videlicet vel tanquam Caput de per se stans, & a Capitulo contradistinctum, quod proinde non venit nomine Capituli, sed Capitulo, & Canonicis uti membris sibi subiectis imperat; vel tanquam Caput per se non stans, sed Capitulum intrinsicè cum aliis personis constituens, ac veniens sub nomine

nomine Capituli; & tunc cum sit merum Caput in ordine, & pars honorabilior quidem, sed homogenea ipsius Capituli, ac cum reliquis Capituli membris, non habet ista sibi subiecta, propterea dici quidem possunt alia membra, membra Capituli, sed non membra huius Capituli. Primi generis Caput est Episcopus, aut alius quasi Episcopali jurisdictione pollens, qui nomine Capituli non venit, quique Capitulum, & Canonicos sibi subiectos habet, eisque imperat, unde Canonici in primo sensu dicuntur membra ejusmodi Capituli. Secundi generis caput est prima dignitas in Collegiata omnino & ipsa proit Canonici Episcopo subiecta, & veniens sub nomine Capituli, quæ non habet sibi subiectos Canonicos, & Capitulum, eisque non imperat, & sic Canonici sunt quidem membra Capituli, sed non sunt membra primæ Dignitatis. Ita docent relatæ auctoritates *Cecopov. Pison. Ursajæ Res. Rom. decis. 300. p. 12.*, & aliz plurimæ ab istis adductæ.

Itaque cum aliz auctoritates ab adverso citatæ, quæ dicunt signum Collegialitatis esse quando adest prima dignitas uti Caput, & Canonici uti membra id in genere dicant, nec exigant quod ad inferendam Collegialitatem debeant adesse Caput, & membra in sensu priori loco superius exposito, non nisi ad opportunitatem D. Præpositus Perolius asserit hallucinari Doctores superius uti Caput, & Canonici citatos negantes Collegiatarum Præpositis jurisdictionem in Canonicos, & tribuentes eisdem Præpositis præminentiam tantummodo fraternalem, & qualitatem membri quidem nobilioris sed homogenei cum ipsis Canonicis. Edque amplius id asserit ad opportunitatem, quia ad esse Collegiatæ neque est necesse, ut adit Caput secundi generis, cum etiam sine talis Capituli existentia ex aliis signis à DD. passim indicatis argui possit Collegialitas: Unde si potest esse Collegiatæ corpus efformatum ex solis Canonicis, majus signum Collegiatæ erit existentia in Ecclesia Canonicorum unicum Præposito eorumdem Capite numerali. Paucis verbis: Auctoritates pro DD. Canonicis adductæ expressissimè negant Præpositis Collegiatarum jurisdictionem in Canonicos, & Canonicos non esse Præpositis subiectos constanter asserunt, & iste est punctus questionis, quam in hac parte efformat D. Perolius. Aliz verd quæ ab ipso adducuntur percutiunt signa Collegialitatis, & dum ajunt unum ex signis esse quando adest dignitas uti Caput, & Canonici uti membra, non dicunt quod Caput sit jurisdictionale, & quod membra sint subiecta tali Capiti, proinde sibi effingit D. Perolius, quando cateroquin ratio Capituli, & membrorum rectè verificatur de Capite in ordine, & de membris ejusdem Capituli.

Hæc ad lautitiam dicta sunt, & ad indulgendum genio D. Præpositi Adversantis nimis proclivi ad evagandum per diversa argumenta extranea à stricto puncto controversiæ. Cæterum DD. Canonici pro obtinenda victoria, & prosequendo in deputatione sui Capitalaris Præfecti, qui Capitulum convocet absque eo quod eis objici possit, quod consuetudo ista deputandi sit irrationalis, & naturali lumini repugnans, superabundare debet ipsos allegasse punctualissimas auctoritates, quæ hanc consuetudinem convocandi Capitulum per alium, quam per primam dignitatem expressè canonizant, quin in contrarium

rium ulla à D. Perolio punctualis auctoritas adduci potuerit, superabundare debet, quod in aliis quoque Ecclesiis, & signanter in finitima S. Julii eadem consuetudo vigeat: superabundare tandem debet, quod hucusque in omnibus Collegiatis Diocesis Novariensis, & in ipsa Ecclesia Gaudiani jugiter deputatus fuerit Canonicus in Praefectum Chori, qui Choro praesideret, & quidem in concursu cum prima dignitate. Et si hæc consuetudo huc usque non fuit recognita vel pro contraria Ecclesiastica Disciplina, vel pro irrationabili, cur irrationabilis, & contra Ecclesiasticam Disciplinam tam securè poterit à D. Perolio affirmari pariformis omnino consuetudo deputationis Canonici in Capitularem Praefectum pro Capitulo convocando.

Pro certo itaque tenent DD. Canonici Clientes mei, quod Illustriss., & Reverendiss. D. Judex Metropolitanus sit reformaturus ordinationem D. Vicarii Generalis Novariæ, & pro ea, qua maximè pollet sapientia, ac religione sit declaraturus convocationem Capituli Ecclesie Collegiatæ Gaudiani spectare, prodiit hæctenus pertinuit ad Canonicum pro tempore à Capitulo deputandam in Capitularem Praefectum; prodiit ita &c. Me tamen &c.

Canonicus Joseph Marelli Advocatus.

FONDAZIONE
MARAZZA

1772. 7. Maji.

CHRISTI NOMINE INVOCATO.

Pro Tribunali sedentes, & solum Deum
præ oculis habentes &c.

Per hanc nostram definitivam Sententiam, quam in his scriptis
serimus, dicimus, declaramus, pronunciamus,
ac definitivè sententiamus.

M Alè fuisse per Reverendissimum D. Vicarium, & Locum Tenen-
tem Generalem Curie Episcopalis Novariensis medià ejus ordi-
natione diei 18. Mensis Maji præteriti anni 1767. judicatum favore
M. R. D. Laurentii Perolii Præpositi Insignis Ecclesie Collegiate
Sancti Juliani Oppidi Gandiani Diocesis Novariensis: Bene verò, ac
intrà legitima tempora fuisse pro parte Admodum RR. DD. Cano-
nicorum, eorumque Reverendissimi Capituli ejusdem Ecclesie appella-
tum, & reclamatum: Idèdque, circumscriptà prædicta ordinatione,
licuisse, & licere enunciato Capitulo, & Canonicis prosequi in ele-
ctione, & deputatione Præfelli Capitularis, qui Capitulum convocet,
eique præsideat; Non obstantibus quibuscumque in contrarium deductis,
& allegatis: Absolutis Partibus ab expensis tam in primà, quam in
hac secunda Instantia factis, præterquam à salario, scè &c. hujus
Nostræ Sententiæ, in quo pro unà medietate dictum Admodum Reve-
rendum D. Præpositum Perolium, & pro altera medietate dictos Ad-
modum RR. DD. Canonicos, & Reverendissimum Capitulum Gau-
diani condemnamus, ejusdem taxationem committentes Domino Nota-
rio Actuario hujus Archiepiscopalis Curie. Et ita &c. omni meliori
modo &c.

Signat. Ita pronunciatè Ego Paulus Manzoni Vicarius Civilis, & Judex
Metropolitanus.

FONDAZIONE
MARAZZA